

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **V. M.**, zast. Mgr. Milanem Janákem, advokátem, se sídlem třída Kapitána Jaroše 1844/28, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 11. 2018, č. j. OAM-246/ZA-ZA14-ZA18-PD3-2012, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. 10. 2019, č. j. 41 Az 30/2018 - 36,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Shrnutí předcházejícího řízení

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 2. 11. 2018, č. j. OAM-246/ZA-ZA14-ZA18-PD3-2012, podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neprodloužil žalobci doplňkovou ochranu. V odůvodnění rozhodnutí uvedl, že v Bělorusku došlo v mezidobí od udělení doplňkové ochrany žalobci v roce 2013 k takovým změnám, že doplňkové ochrany již není třeba. Ačkoli podle žalovaného není situace v Bělorusku i nadále zcela uspokojivá, podle shromážděných podkladů o aktuální situaci v zemi původu již v posuzovaném případě žalobci nic nebrání v návratu do vlasti ani mu nehrozí vážná újma. Žalobce sice vyjádřil obavy z návratu do vlasti a možného uvěznění státními orgány z důvodu žádosti o azyl v České republice, tato tvrzení však nedoložil žádnými důkazy, ani je blíže neodůvodnil. Žalovaný zdůraznil, že doplňková ochrana byla žalobci udělena a následně prodlužována právě z důvodu obecně nepříznivé situace v Bělorusku, nikoli na základě jeho tvrzení o potížích s KGB či jeho obav z uvěznění. Vzhledem k tomu, že žalobce nebyl ve vlasti členem politické strany či organizace ani nebyl jinak politicky aktivní, neexistují podle žalovaného žádné důvody, na základě kterých by bylo možné usoudit na nebezpečí vážné újmy hrozící žalobci v případě návratu do Běloruska. K obavám žalobce ze státních represí po jeho návratu do vlasti z důvodu žádosti o azyl v České republice žalovaný konstatoval, že tamní státní orgány nemají kapacity k monitorování navracejících se žadatelů o azyl.

[2]Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 16. 10. 2019, č. j. 41 Az 30/2018 - 36, žalobu proti rozhodnutí žalovaného zamítl. Konstatoval, že řízení o prodloužení doplňkové ochrany se řídí § 53a odst. 4 zákona o azylu, podle kterého je potřeba zkoumat, zda se v mezidobí změnila bezpečnostní situace v zemi původu žalobce, tedy trvají-li i nadále důvody, pro něž byla žalobci udělena doplňková ochrana. Podle krajského soudu byla žalobci doplňková ochrana udělena v roce 2013 z důvodu obecně nepříznivé situace v Bělorusku, spočívající v násilných zásazích proti občanské společnosti po prezidentských volbách v roce 2010 a parlamentních volbách v roce 2012 a dále v mučení a zatýkání politických odpůrců. Podle relevantních zpráv, z nichž žalovaný při rozhodování o žádosti žalobce vycházel, je aktuální situace v Bělorusku stabilní, přičemž již nedochází k násilným zásahům proti odpůrcům politického režimu. Krajský soud proto uzavřel, že v zemi původu žalobce došlo k podstatné změně okolností, za kterých mu byla v roce 2013 udělena doplňková ochrana. Odmítl také tvrzení žalobce stran jeho obav z návratu do vlasti a následného pronásledování státními orgány z důvodu žádosti o azyl v České republice, jelikož podle shromážděných podkladů nemají běloruské státní orgány ke sledování žadatelů kapacity a nehrozí ani nebezpečí diskriminace navracejících se žadatelů o azyl ze strany soukromých osob. Krajský soud doplnil, že žalovaný se řádně zabýval také rodinným životem žalobce i ostatními skutečnostmi relevantními pro žádost žalobce a správně doplňkovou ochranu žalobci neprodloužil.

II. Obsah kasační stížnosti, vyjádření žalovaného a repliky stěžovatele

[3]Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. V ní namítl, že za účelem neprodloužení doplňkové ochrany musí žalovaný dostatečně prokázat kvalifikovanou změnu v zemi původu, resp. úplný zánik těch okolností, za kterých byla žadateli doplňková ochrana udělena, přičemž důkazní břemeno stran těchto skutečností leží právě na žalovaném. V posuzovaném případě je zřejmé, že žalovaný stěžovateli doplňkovou ochranu udělil z důvodu politického dění v Bělorusku po prezidentských volbách v roce 2010, kvůli němuž se stěžovatel nemohl bezpečně navrátit do vlasti. Žalovaný své rozhodnutí takto odůvodnil, aniž by uvedené obecné důvody pro udělení doplňkové ochrany specifikoval konkrétně vůči stěžovateli a jeho žádosti o mezinárodní ochranu. Podle stěžovatele žalovaný následně ani v odůvodnění napadeného rozhodnutí nevymezil, jak se změněná bezpečnostní situace v Bělorusku dotýká právě stěžovatele a zda mu i nadále v případě návratu do vlasti nehrozí nebezpečí vážné újmy. Stěžovatel doplnil, že ačkoli lze přisvědčit žalovanému a krajskému soudu, že se politická situace v Bělorusku částečně změnila, tato změna žádný reálný vliv na ochranu lidských práv běloruských občanů v praxi neměla. Podklady, z nichž žalovaný při posuzování žádosti vycházel, neobsahují žádné informace stran pronásledování a mučení odpůrců politického režimu. Žalovaný i krajský soud však v napadených rozhodnutích nesprávně usoudily, že k těmto skutečnostem již v Bělorusku nedochází, což je v rozporu ze zprávami USDOS - Country Report on Human Rights Practices 2018 - Belarus a Human Rights Watch - World Report 2019, které akcentují přetrvávající mučení a nelidské zacházení s kritiky politického režimu. Nejvyššímu správnímu soudu proto stěžovatel navrhl, aby napadený rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[4] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti plně ztotožnil s napadeným rozsudkem krajského soudu a setrval na svých dřívějších právních závěrech. Doplnil, že azyl jako

pokračování

právní institut neslouží k legalizaci pobytu stěžovatele na území České republiky, nýbrž k ochraně osob, které již využily všech dostupných prostředků ochrany. Doplnková ochrana je současně institutem dočasným, stěžovatel tak měl po dobu jejího trvání možnost připravit se na návrat do vlasti. Žalovaný pak v napadeném rozhodnutí na základě relevantních podkladů zhodnotil aktuální situaci v zemi původu stěžovatele, který neuvedl žádné okolnosti svědčící o hrozící vážné újmě v případě jeho návratu. Nejvyššímu správnímu soudu proto žalovaný navrhl, aby kasační stížnost zamítl.

[5]V replice k vyjádření žalovaného stěžovatel zdůraznil, že v posuzovaném případě je spornou otázka, zda měl žalovaný stěžovateli prodloužit doplňkovou ochranu, nikoli udělit azyl. Neproloužení doplňkové ochrany se řídí zákonnými ustanoveními spočívajícími v kvalifikované změně podmínek, za nichž byla stěžovateli doplňková ochrana udělena. K ní však v posuzovaném případě podle stěžovatele nedošlo. Stěžovatel doplnil, že bylo na žalovaném, aby tyto skutečnosti prokázal, přičemž on sám nebyl povinen žádné další azylově relevantní okolnosti ke své žádosti uvádět. Žalovaný tak podle stěžovatele napadeným rozhodnutím porušil jeho legitimní očekávání.

III. Posouzení kasační stížnosti

[6]Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele,“ který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, kasační stížnost přesahuje vlastní zájmy stěžovatele v následujících typových případech:

- kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu;
- kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně;
- kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně;
- kasační stížnost je dále přijatelná, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní pochybení se v konkrétním případě může jednat tehdy, pokud krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; popřípadě krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[7]Nejvyšší správní soud neshledal, že by se krajský soud dopustil zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, nebo že by

se při rozhodování věci jakkoliv odchýlil od ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu, a založil tak důvod přijatelnosti kasační stížnosti.

[8]Podle § 53a odst. 4 věty první zákona o azylu platí, že „osoba požívající doplňkové ochrany je oprávněna požádat o prodloužení doby, na kterou je doplňková ochrana udělena.“ Podle věty čtvrté téhož ustanovení platí, že „Ministerstvo prodlouží dobu, po kterou je udělena doplňková ochrana, v případě, že osobě požívající doplňkové ochrany i nadále hrozí vážná újma (§ 14a) a nenastanou-li důvody pro její odejmutí (§ 17a).“

[9]Podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu se doplňková ochrana odejme, pokud „okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňková ochrana není zapotřebí.“ Podle odst. 2 téhož ustanovení platí, že „při posuzování důvodů uvedených v odstavci 1 ministerstvo přihlédne k tomu, zda změna okolností je tak významná a trvalé povahy, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu. Dále se přihlédne k tomu, zda osoba požívající doplňkové ochrany uvede závažné okolnosti podložené předchozí vážnou újmu odůvodňující odmítnutí ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo, je-li osobou bez státního občanství, státu svého posledního trvalého bydliště.“

[10]Stěžovatel namítl, že žalovaný v napadeném rozhodnutí dostatečně nevymezil, zda v zemi původu stěžovatele došlo ke kvalifikované změně situace, které ve vztahu vůči stěžovateli odůvodňují neprodloužení doplňkové ochrany. S uvedenou námitkou se Nejvyšší správní soud neztotožnil. Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 10. 2013, č. j. OAM-246/ZA-ZA14-2012, vyplývá, že vzhledem k obecně nepříznivé situaci v Bělorusku po prezidentských volbách v roce 2010 mohl být stěžovatel pro případ návratu do vlasti ohrožen či stížen vážnou újmu. Z tohoto důvodu žalovaný stěžovateli udělil doplňkovou ochranu na dobu 12 měsíců, kterou následně dvakrát prodloužil. Třetí žádost stěžovatele o prodloužení doplňkové ochrany žalovaný zamítl. V nyní napadeném rozhodnutí pak při posuzování aktuální situace v Bělorusku žalovaný vycházel z relevantních a aktuálních podkladů a dostatečně vymezil, jak se situace v zemi původu stěžovatele změnila a z jakých důvodů mu doplňkovou ochranu neprodloužil.

[11]Aktuální situaci v Bělorusku se pak Nejvyšší správní soud zabýval již v usnesení ze dne 9. 1. 2020, č. j. 7 Azs 168/2019 - 33, v němž konstatoval, že „ačkoliv je Bělorusko považováno z hlediska dodržování lidských práv za problematickou zemi, jak vyplývá ze zpráv, z nichž správně vyšli žalovaný i krajský soud, neznamená to nutně, že kterýkoliv občan takové země je tomuto negativnímu vlivu přímo nebo zprostředkovaně vystaven (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79).“ Výše uvedené závěry Nejvyšší správní soud přejal také v obdobných případech stěžovatelů z Běloruska, kterým nebyla prodloužena doplňková ochrana z důvodu kvalifikované změny okolností spočívající v ustálení situace v zemi původu (viz například usnesení ze dne 19. 2. 2020, č. j. 9 Azs 354/2019 - 40, ze dne 12. 2. 2020, č. j. 10 Azs 435/2019 - 28, či ze dne 29. 1. 2020, č. j. 10 Azs 436/2019 - 28).

[12]Nejvyšší správní soud proto ve shodě s krajským soudem uzavírá, že v Bělorusku došlo k takové změně okolností, za kterých byla v posuzovaném případě stěžovateli udělena doplňková ochrana, že jí už není nadále zapotřebí.

pokračování

[13] K námitce stěžovatele stran nedostatečně zjištěného skutkového stavu žalovaným ohledně možného mučení a nelidského zacházení s odpůrci politického režimu v Bělorusku Nejvyšší správní soud konstatuje, že žalovaný vycházel při posuzování situace v zemi původu z dostatečně relevantních a aktuálních podkladů, přičemž také dostatečně odůvodnil, z jakých důvodů považuje změnu poměrů v Bělorusku za kvalifikovanou změnu okolností podle § 53a odst. 4 a § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu. Z předmětných podkladů založených ve správním spise také vyplývá, že ačkoli státní orgány mohou i nadále zasahovat proti odpůrcům režimu a účastníkům demonstrací, činí tak častěji pomocí pokut, přičemž zprávy o situaci v zemi již nehovoří o hrozbě jejich mučení. Rovněž z argumentace stěžovatele s využitím dalších zpráv o situaci v Bělorusku plyne, že státní orgány zasahují zejména proti aktivním odpůrcům politického režimu, opozičním politickým stranám a novinářům vyvíjejícím nátlak na hlavní politické představitele země, nikoli všem příslušníkům běloruské společnosti. Uvedené platí tím spíš, pokud sám stěžovatel ve správním řízení uvedl, že ve vlasti nebyl nijak politicky aktivní.

IV. Závěr a náklady řízení

[14] S ohledem na uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že jeho ustálená a vnitřně jednotná judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti a krajský soud se v napadeném rozsudku od této judikatury neodchyluje. Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, ani žádný jiný důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

[15] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. dubna 2020

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu